

זהו עיקר מצות העקידה. על ידי זה יקימנו לעתיד לבא ונחיה לפניו:

(ח) בפסוק כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה וגו'. ויש לדקדק מאי לשון עתה ידעתי והלא אברהם אבינו ע"ה היה צדיק גם מקודם לכן ועיין ברש"י. אמנם הענין כך הוא, על פי מה דאיתא במס' ברכות (נ"ג ע"ג) האומר על קן צפור יניעו רחמיו וכו' משתקין אותו. והמעם מפני שעושה מדותיו של הקב"ה רחמים ואינן אלא גזירות וכו' ע"ש. ועיין במפרשים שם. ויש לבאר מ"ש (משנ"י) עין תלעג לאב ותבון ליקחת אם יקרה עורבי נחל ויאכלוה בני נשך. ומפרש בירושלמי עין תלעג לאב זו מצות כיבוד אב. ותבון ליקחת אם זו מצות שילוח הקן לשלח האם. יקרה עורבי נחל שהם אכזרים שאין להם הנאה אלא שמנקרים. ויאכלוה בני נשך שהם רחמנים. והכי פירושו שבכל התורה לא נאמר אריכות ימים כי אם בשני מצות הללו כיבוד אב ושילוח הקן. לפי שאין השלימות ניכר באדם אלא כשיש לו שני מדות הפיכות, כגון מדת רחמנות ואכזרות. לפי שכשהאדם נוהג במדה אחת אין מוכרח לומר שהוא צדיק אלא י"ל שכך הוא מבצע אבל כשיש לו שני מדות הפוכות כגון רחמנות ואכזרות אז מוכח שהוא צדיק. לכך נתן השי"ת לישראל מצות של רחמנות שהוא רחמנות גדולה לפי שכשכבאים לידי זקנה ואין להם מקום לנח דין הוא שירחם עריהם. ושוב נתן להם מצות שצריכין להתנהג בהם קצת

לוייה ע"ש (ז). יש לבאר דהענין כך הוא דכוונת אברהם אבינו ע"ה היה בזה להקן מה שעוותו הראשונים. והיינו אדם הראשון באכילה. נח בשהיה. אנשי מדום בלוייה:

(טז) במדרש דבה. ביום השלישי וישא אברהם את עיניו וגו'. זה שאמר הכתוב יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו וכו' ע"ש. וי"ל דהנה אמרו חז"ל שבר מצוה בהאי עלמא ליכא. והמעם אחרי כי המצוה הוא ענין רוחני אין העולם ומלואו כדאי לשלם אפילו שבר מצוה אחת. וכמו שאמרו חז"ל יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה. א"כ היאך אנו גיוונים בזכות המצות שעשו אבותינו. אבל הענין כך הוא דבאמת המצוה עצמה אין לה השלומים בעולם הזה. אבל הוריות וההידור וכיוצא בו במצות אבותינו אותה הזכות אנו אוכלים. והנה התורה הקדושה סיפרה לנו מקודם מכל ההכנות והוריות שעשה אברהם אבינו ע"ה לקיים מצות העקידה. השכים בבוקר. חבש בעצמו את חמורו. ובקע עצי עולה וכו' להודיענו כי מכל זאת אנחנו אוכלין בעולם הזה. אבל עיקר המצוה שעשה א"א ע"ה ביום השלישי נשאר לנו לעתיד לבא. והו' שאמרו חז"ל יחיינו מיומים ר"ל כל מה שאנו אוכלים בחיינו הוא ממה שעשה אברהם אבינו ע"ה ביומים. והיינו בשני ימים הראשונים. הוא הוריות וההידור. כנז"ל. אבל ביום השלישי ר"ל בפה שעשה ביום השלישי

(*) הגני להשתוק בלן מה שכתב בפסוק מי שלמה. שהיה מעשה בלם אחד שהיה בעל מכנים לורח והיה לים עשיר. ולכסוף נשרף ביתו וכל אשר לו ר"ל. ושאלו לרצו הצר"א ז"ל מדוע לא הגינה עליו זכות מלותו שהיה זר מלך לקיים מלות הכנסת לורחים. והשיב להם החסיד הגאון ז"ל מפני שמגנו היה לקיים בהלורחים מלות הכלה וסתים בלבד. ולא מלות לים. ושאל מהיבה ללך דק. אל. לכן לא היה כה בהמלכה להגן עליו כי לא הסלימה בדרכי עב"ל:

ולפי